

В КРАЇНІ ВОЛІ

*ПІДРУЧНИК
ДЛЯ
НОВИХ ІМІГРАНТІВ*

ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY 3, N. J.

1949

ВІТАЙТЕ!

„Ти на ніч не дивись, бо яка б ніч взагалі не була на землі, прийде ранок колись!” — писав поет. Після довгої ночі неволі та скитання, цей ранок настає для Вас з хвилиною, як Ви стали ногою на тричі благословенну, бо вільну американську землю. Можливо, що в перших початках цей ранок ще не для кожного з Вас буде такий соняшний і привітний, можливо, що він ще для декого з Вас буде загмарений і мрячний. Але пройде короткий час і проміння раннього сонця американської волі розвіють кожну мряку і Ви, наостанці, побачите ясне небо творчої праці і вільного життя, якого Вам не довелося зазнати на Рідній Землі та до яких Ви так жертвенно змагали. Раніше або пізніше Ви прийдете до того переконання, до якого прийшли вже мільйони імігрантів, які приїхали до цієї країни перед Вами. Ви переконаєтесь, що Дядько Сем справді як батько: кого прийме, того й приголубить.

В цій вірі та з таким переконанням вітає Вас на новій землі, яка готова стати Вашою другою батьківщиною, Український Народний Союз.

Він, Батько-Союз — як його називають американські українці — 55 років тому підніс вперше на цій землі блакитно-жовтий український прапор та снів його зі зоряним американським в змаганні до тих великих ідеалів волі і демократії, що є дійсністю в Америці та до яких так героїчно змагає многострадальний український нарід. Під цими двома прапорами Український Народний Союз об'єднує всі вільні українські руки, всі творчі уми та шляхетні серця для закріплення ідеалів волі і добробуту на цій землі та для допомоги в їх здійсненні в Україні. Вже понад пів сторіччя Український Народний Союз допомагає американським українцям включитися в творчий американський процес, щоб в той спосіб допомогти теж Україні. В цьому він бажає допомогти й Вам і з цією метою видає теж цю книжечку.

Вітайте на волі і між своїми!

Український Народний Союз.

В НОВОМУ СВІТІ

Після довгого скитання, після великих терпінь і поневірянь, Ви наостанці в цій обітованій землі, в цьому справді і під кожним оглядом Новому Світі, в Злучених Державах Північної Америки. Сьогодні Ви ще гості, але пройде короткий час і Ви станете повновартісними і повноправними громадянами цієї великої і багатой країни, що від віків була пристановищем і давала захист та найбільші можливості для всіх гнаних і переслідуваних та яка й сьогодні залишається їх єдиною надією. Статуя Свободи, що її Ви бачили при в'їзді до пристані в Нью Йорку, стала символом цієї країни, що прийняла Вас та що стане Вашою прибраною батьківщиною, якщо Ви цього схочете та як виявитесь гідними цього.

Америку в її теперішньому вигляді збудували у великій мірі такі, як Ви. Її будували і розбудовували власне ці гнані і бездомні та беззахисні з усіх кінців світу. Вони здобували і загосподаровували цю землю найбільшим трудом і найбільшими жертвами, створивши з неї — як це співається в американському національному гимні — „країну вільних та дім сміливих”.

Як Америка починала будуватись, європейські та інші країни мали вже далеко заавансовану культуру і цивілізацію, мали вже створені державні організми, вироблені політичні і господарські системи та свій спосіб життя. Америка багато черпала з цього історичного досвіду в світі, приймаючи за своє те, що є найкраще, та відкидаючи і поборюючи те, що було проти людини та її незаперечних, бо даних Богом прав. Цей основний принцип стверджений в Деклярації Незалежності Злучених Держав, в їх Конституції та в їх Хартії прав і він базується на тому, що всі люди є створені рівними. Цей принцип не визнає ані бідних ані багатих, ані білих ані чорних, ні освічених ані неграмотних, ні дужих ні слабих. Бо всі люди родяться рівними тому й рівні права та рівні можливості вони повинні мати. Аналіза розвитку та історія цієї країни виказує, що власне цей принцип та побудоване на ньому суспільне життя американського народу зробили цю країну символом свободи і добробуту, видвинули її на вершини політичної, культурної та господарської могутності й сьогодні віддають їй керму в світі.

Америка — це незрівняна мозаїка рас, релігій, культур. Немає в світі мови, якої тут не можна б почути; немає звичаю, якого не можна б тут практикувати; немає святині, в якій тут не можна б помолитись; немає в світі прапору, який не майорів би тут побіч зоряного американського. Толеранція, свобода і рівні права та рівні обов'язки для всіх, різноманітність рас, культур і релігій злились тут в прекрасну, гармонійну цілість та створили світ для себе, створили справді Новий Світ, що Ви його тим більше подивляти і цінитимете, чим краще його пізнаєте.

Познайомити Вас бодай в найзагальнішому з цим Новим Світом та допомогти Вам якнайшвидше включитися в нього і в його творчий процес, є головним завданням цієї книжечки.

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ

Ваш приїзд до цієї країни Ви завдячуєте тим найближчим прикметам співчуття та гуманітарності, що стали „другою вдачою” американського народу. Як довго існує Америка і без огляду на це, які труднощі їй самій доводиться переживати, одною з головних її засад завжди було: допомагати всім тим, що цієї допомоги потребують. Американська допомога світові за останні десятиріччя і зокрема після першої та другої світових війн, є безприкладна в історії. Навряд, чи є ще де на земній кулі будь-яка людина, яка посередньо чи безпосередньо не дістала б будь-якої допомоги, приватної чи організованої, від американського народу. З цих шляхетних мотивів зродився теж Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, відомий сьогодні вже в цілому світі ЗУАДК.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет був створений і вдержується виключно американцями українського роду, отже Вашими рідними братами і сестрами. Вже довгих п'ять років він в рамках загально-американської допомогової акції несе моральну і матеріальну допомогу всім тим українцям, яким тільки може допомогти, отже насамперед тим, що їх лиха доля розкидала по всіх бездоріжжях світу. Протягом цих п'ятих років ЗУАДКомітет дав українським скитальцям матеріальної допомоги в харчах, медикаментах, одягах і в інших речах на суму кількох мільйонів доларів, що їх зложили американські українці. В цьому понад

пів мільйона зложено готівкою. І хоча це було тільки краплею в морі Ваших потреб, але воно було зі щирого серця.

В обставинах, що заіснували після війни, матеріальна допомога Вам мусіла бути тільки другорядною справою, бо насамперед треба було врятувати Вас від насильств репатріацій, треба було добитися, щоб Вам повернули Вашу людську гідність, треба було Вас оборонити перед тисячами нападів і напастей Ваших ворогів. Це ЗУАДКомітетові у великій мірі пощастило.

Врятувавши Вас, треба було здобути Вам можливість почати нове життя, допомогти Вам переселитися на постійне до вільних країн. І це ЗУАДКомітет виконав. Доклавши насамперед багато зусиль, організуючи публичну опінію в користь іміграційного закону, він опісля розбудував могутній апарат, здійснюючи практично справу переселення. Завдяки цим зусиллям і старанням, Ви сьогодні вже на цій вільній землі.

З Вашим приїздом акція ЗУАДКомітету ще далеко не закінчується. На його допомогу дожидають ще десятки тисяч Ваших вчорашніх товаришів неволі зі скитальчих таборів і тому Вашим святим обов'язком є допомогти Комітетові допомогти і їм. Вашим обов'язком є насамперед і якнайшвидше звернути Комітетові ці кошти, які він витратив на Ваш переїзд, бо на них чекають інші. Вашим обов'язком є своєю поведінкою і своєю працею на місцях промощувати шлях для тих Ваших друзів, які ще ждуть своєї черги. Ми знаємо, що Вам не легко приходитьсь, ми свідомі, що багато з Вас ще й самі допомоги потребують. Але Ви вільні, Ви безпечні, Ви маєте всі права і можливості та надії на краще майбутнє. Сьогодні ще для Вас ця країна може видаватись чужа і непривітна, але завтра вона вже буде Ваша рідна. ЗУАДКомітет робить тепер дальші розпочливі зусилля для спровадження якнайбільшої кількості скитальців до цієї країни. І Ви теж по своїм силам і спроможностям повинні до цього причинитися та дати приклад іншим, бо час наглить. Ви зробіть це, виконуючи точно подані на іншому місці в цій книжечці інструкції ЗУАДКомітету.

МІЖ СВОЇМИ

Без огляду на те, де Ваша доля Вас хвилево не закинула б в цій країні, Ви повинні знати, що Ви не є самі, що Ви є між своїми. В Злучених Державах Америки є велика укра-

їнська спільнота, хоча і розпорошена на великому просторі від Атлантийського до Тихого океану. В цій країні нараховується поверх мільйона людей українського роду. Вони мають свої громади, свої численні місцеві і центральні організації, свої церкви і народні доми, вони плекають свою культуру, зберігають українські традиції, збагачуючи ними американське життя. Вони рік-річно складають чималі жертви на всілякі народні, культурні і гуманітарні цілі. Вони влаштовують свої імпрези, вони мають свою пресу, вони творять все нові і нові вартості, прославляючи українське імя та здобуваючи для нього увагу свого довкілля. Вже більше півстоліття тут розвивається і процвітає зорганізоване українське життя в своїх різноманітних ділянках і Ви матимете великі можливості збільшити та доповнити його своїми вартостями.

Американські українці є рівноправними громадянами цієї країни, вони є американцями українського роду і вони в багато чому можуть Вам допомогти включитися в американське життя. Поверх 150,000 молодих американських українців боролись за американську свободу під зоряним американським прапором на всіх побоевищах світу та в усіх родах зброї і в усіх військових рангах. Багато з них в цій боротьбі зложили свої буйні голови, проливаючи свою українську кров для перемоги американських ідеалів волі. Це дає Вам право почуватися тут справді як дома і Ви маєте всі причини цим пишатися.

Але з Вашим приїздом теж американські українці зв'язували свої великі надії. Вони очікують від Вас тої свіжої української крові в нашому громадському житті, вони вірять, що своїм членством та своєю активністю Ви влиєте нової сили в місцеве громадське життя, допоможете йому ще більше розбудуватися і ще більше процвісти. Вони приймають Вас як рідних між себе, дають Вам свій досвід, включають Вас без застережень в свої інституції, своєю радою і порадою вони заощадають Вам в усіх ділянках особистого і громадського життя багато прикрих досвідів, що їх їм самим довелося зазнати.

У відношенні з місцевими українськими громадянами та з місцевими людьми Вам треба виявити найбільше такту і зрозуміння. Не оцінюйте та не видавайте осуду, як довго Ви всего бодай в загальному не збагнули і не пізнали. В усіх випадках не забувайте, що це є справді Новий Світ зі своїми питоменностями, що мають свої глибокі причини і свою ра-

цію. Місцеве життя творилося і оформилося в довгій еволюції, воно тісно зв'язане зі загальним американським життям та американськими обставинами і воно вже має свої природні закони.

Новоприбулі часто поповнюють основну помилку, вважаючи Америку „чужиною” та з тої точки зору підходячи до всіх справ і по ній оцінюючи місцевих українців. Вони роблять їм закиди щодо мови, щодо виховання дітей, та взагалі щодо життя і поведінки. Але Ви все це зрозумієте, як погодитесь з фактом, що Америка не є „чужиною” для нікого, хто тут приїхав на постійне і вже ніяк для того, хто тут народився. Для американських українців Америка є їх рідною, є їх батьківщиною і вона буде нею теж для Вас. Американська мова є для американських українців такою ж „нашою” мовою, як і українська, американські звичаї є для них такими ж „нашими”, як і українські, американські крамниці, школи і все інше є „нашим”, бо українці в Америці є американцями українського роду. Вони стали ними добровільно, як і Ви або Ваші діти ними стануть. Америка нікого не „денаціоналізує” в тому розумінні, як це робили окупанти на українській землі, вона нікого до нічого не силує, не змушує. Кожний, хто стає американським громадянином та прирікає вірність американському прапорові і Американській Конституції та американським ідеалам, робить це виключно добровільно і він повинен бути настільки чесний сам зі собою, щоб робив це щиро. Кожний імігрант стає американським громадянином тільки по власній волі і бажанню, а ставши ним, він є американцем. Це в нічому не перешкоджує йому плекати мову, культуру, звичаї і релігію народу його походження. Але він є американцем. Це тим більше стосується до людей, які народились на цій землі. Це їхня земля, в ній спочивають їхні батьки, вони, в багатьох випадках, самі проливали свою кров за неї, вони цю країну розбудовують, вона дає їм всі права і можливості а вони дають їй свою силу, своє знання. Це їхня країна.

На таких принципах повстала американська нація і на них побудована Америка. Це тут природний закон. Так як Ви тепер відчуваєте, відчували теж всі, що приїжджали перед Вами. Початково і для них Америка була „чужиною”, вони не розуміли її й дивувались, для них все було чудне і незрозуміле, як і для Вас тепер. Але з часом завжди ставалося так, як є: країна їхнього походження ставала для них

улюбленим „старим краєм”, а Америка такою ж улюбленою „новою батьківщиною”. Так є з усіма національностями. Проживете і переконаєтесь самі. Англійці, ірландці, голандці, німці та всі інші нації дали мільйони своєї крові в створення та розбудову американської нації. Україна має право пишатися тим, що в розбудову цієї незрівняної країни і нації вона дала теж свій вклад, свою кров. Американські ідеали, американська демократія, американські свободи є сьогодні власністю, ідеалами та мрією всього людства, бо все людство їх будувало. В цій прекрасній будівлі є теж українська цеголка.

Здаючи собі справу з цих природних фактів, Вам ні на хвилину не можна забувати й Ваших окремих завдань. Америка очікує від Вас нових вартостей в її культурну скарбницю. Але ще більше Вашої допомоги та Вашого вкладу очікує від Вас Україна, український нарід та американсько-українська громада. Вашим завданням є всіми своїми силами допомогти Україні у її змаганнях, бо ж з такою думкою Ви її покинули. Вам треба здобувати їй в світі приятелів, здобувати увагу для неї та її боротьби і їй в цьому всіляко допомагати. Місцева українська громада очікує від Вас тої української свіжости, що допомогла б скріпити тут український характер цієї громади, що внесла б нові українські вартості в загально-американське життя, що поширила б і поглибила б те українське життя на цій вільній американській землі, що його з таким великим трудом, зусиллями і жертвенністю будували українські піоніри. Пізнайте це життя, пізнайте його таким, як воно є, а не як Вам здається. Тоді Ви кожного дня справді будете „відкривати Америку”, правдиву Америку, а не ту, яку Ви знаєте з фільму, пропаганди чи доривочних оповідань. Те саме відноситься й до Вашого пізнання американських українців. Чим краще Ви їх пізнаєте, тим сильніше буде Ваше переконання, що це справді Ваші рідні брати, зліплені з тої самої глини, що й Ви, та в жилах яких пливе та сама українська кров і в грудях б'ється те саме українське серце, що й у Ваших. Ви переконаєтесь, що Ви є справді між своїми. А пройде деякий час і Ви так само гордо і з такою самою любов'ю називатимете своєю теж Америку та ввесь американський нарід.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ THE UNITED STATES OF AMERICA

Злучені Держави Америки, United States of America, для означення яких часто вживається самої тільки назви континенту, Америка, — це велика країна, тільки дещо менша від цілої Європи. Для порівняння вистачить навести, що Злучені Держави є 25 разів більші ніж Італія, а Техас, один тільки зі 48 стейтів, що творять північно-американську Унію, є більший від підсоветської України. Короткі інформації про Америку, в якій Вам тепер доведеться жити, допоможуть Вам швидше пізнати і оцінити цю країну.

Континентальні Злучені Держави займають територію на 3,022,387 квадратних миль, а разом з територіями і посіlostями — 3,619,823 кв. миль. Населення цієї країни, згідно з переписом з 1940 року, виносило 131,668,275 осіб, а разом з територіями і посіlostями — 150,621,231. В березні 1948 року Статистичне Бюро подало кількість населення Злучених Держав на 145,340,000, а з кінцем 1949 року кількість населення виноситиме вже 150,000,000. Густота населення в цій країні виносила в 1940 році 44.2 осіб на квадратну милю.

Загальна топографія Злучених Держав, їх клімат, природні ресурси і расовість є дуже різноманітні. Здовж бережжя Тихого океану пробігають молоді, зморшкові Кордильєри, а саме пасма: Прибережні гори, розмежовані одні від одних каліфорнійською долиною і високоположеним Великим Басейном. Далі на схід тягнеться височина, що опадає легко до басейну Мисисипі, врешті рівнобіжно до берега океану тягнуться старі знищені гори Апалачі. Ріки здебільша плинуть до Мехіканської затоки, а частинно до Тихого та Атлантийського океанів.

Злучені Держави можна поділити на такі кліматичні смуги: 1. Вузька північно-західна приморська смуга, океанічна-поміrkована; 2. Дещо ширша південно-західна смуга та півострів Фларида, півтропічна; 3. Великий Басейн степово-пустельний; 4. Степова частина між Мисисипі і Кордильєрами; 5. На схід від Мисисипі та Апалачів океанічно-поміrkована смуга.

Щодо рістні, ЗДА можна поділити на: 1) північно-східний листяний ліс; 2) південно-східня частина, півтропічна, вічно зелена; 3) між 90 і 95° довжини є прерія — степ; 4) далі на захід тягнеться північна пустеля Плaнс; 5) шпилько-

вий ліс Кордилієрів; 6) на північному заході знову листястий ліс; 7) на південному заході знову вічно зелена рістня.

За останні 400 років сильно зменшилася в Америці лісова та степова звірня, та поширилася європейська домашня звірина, якої тут раніше не було.

Тубільче населення ЗДА це індіани, що їх тепер нараховується всього 250,000. За виїмком 11 мільйонів негрів, населення ЗДА виводиться від європейських колоністів. Зразу колонізували територію сьогоднішніх ЗДА французи, еспанці та голандці, але основу сьогоднішнім ЗДА дали англійські колонії, засновані в 1589 — 1713 роках між Атлантийським побережжям і Апалачами. Коли ж Англія почала дуже обтяжувати колонії податками і митами, 13 колоній проголосили себе в 1776 році незалежними. Після визвольної війни Англія в 1782 році мусіла цю незалежність визнати, віддаючи ще територію аж по Миссисипі. Так повстали Злучені Держави Америки. В роках 1787-1803 територія ЗДА поширилася дальше на Луїзіяну, колись еспанську а тоді французьку, 1819 року відкуплено від Еспанії Флариду, в роках 1845, 1848 і 1853 забрано від Мехіка Тексас, Нью Мехіко, Юте і Калифорнію, на північному заході і сході (Орегон і Мейн) усталено кордон з Канадою.

В 1863 році скасовано невольництво і ЗДА перестають бути сільсько-господарською країною, розвиваючись щораз більше в промислову. Проте, сільське господарство, сильно розвинене і сильно змеханізоване, продовжує бути важливою господарською ділянкою цієї країни. Головним сільсько-господарським районом є долина ріки Мисисипі, хоча фарми та зв'язане з ними сільське господарство існує практично в усіх частинах країни. Відповідним штучним наводненням та іншими заходами зроблено врожайними навіть колись пустельні околиці, хоча в Америці далеко від того, що називається „голодом землі”. Важливими сільсько-господарськими продуктами є тут всі роди збіжжя, картопля, кукурудза, корм для худоби та тютюн.

Дуже важливою ділянкою американського господарства є гірництво. В Злучених Державах відкрито і експлуатується майже всі роди мінералів, відомих людству. Поклади і копалини вугілля занімають 300,000 квадратних миль і майже 30 стейтів мають місцеву копальняну індустрію. Головним вуглевим районом є західна смуга гір Апалачів від Нью Йорку до Алябами.

Другою важливою ділянкою американського господарства є копалини залізної руди та інших металів. Велика наявність та вдосконалені можливості видобування цих важливих промислових сировин, як теж незрівняні в світі американські транспортні можливості, а вкінці підприємчивість американського народу і великі свободи американської системи правління видвинули цю країну на перше місце в кожній господарській ділянці.

Без огляду на те, де Вам доводиться в цій країні жити, Ви скрізь подибуєте незвичайно високо розвинену життєву ступу.

Злучені Держави Америки мають в численних містах і місцевостях 650 великих музичних товариств. Симфонічна оркестра є майже в кожному місті. В Америці є 64 великих мистецьких, наукових та історичних музеїв. Тут існує понад 8,000 публичних бібліотек. Є 208,235 публичних шкіл та 1,720 високих шкіл і університетів; 6,511 публичних лікарень; 12,578 газет і журналів; около 2,000 радіостанцій; Америка сама має 48% радіоприймачів в світі, два на кожних п'ять осіб; на кожних дев'ять осіб в Америці припадає два телефони. 31,015,000 американських домів мають електричність. В Злучених Державах є 231,481 святинь, що репрезентують 55 релігій і обрядів.

Ясно, що всего цього Ви можете не побачити якраз у Вашій місцевості, але важливим фактом є, що загальний розвиток в Америці йде до того, щоби створити якнайбільшу комфортабельність та вигоду для кожного свого громадянина.

АМЕРИКАНСЬКА ГРОМАДА

Фармер, швець, кравець, годинникар, купець — всі люди, що Ви їх бачите в своєму середовищі, з якими живете і працюєте, з якими зустрічаєтесь, всі вони творять американську громаду. Кожний з них — це частина Америки і кожний з них міг би Вам оповісти історію, що є складовою частиною американської історії. Багато з них, можливо, самі тільки кільканадцять чи кількадесять років тому прибули сюди з України, Італії, Польщі, Німеччини чи іншої європейської країни, щоб шукати того щастя-долі, що не могли знайти там де родились. Учитель, адвокат, лікар, якщо не вони самі, то їх батьки або прабатьки теж могли приїхати до цієї „обіто-

ваної землі". Всі вони сьогодні є рівноправними громадянами цієї країни і свої громади та всі вони на свій лад їм служать, живучи в мирі і достатку. Це є демократія.

Складовою частиною цієї демократичної громади стаєтесь тепер і Ви. Без огляду на те де Ви живете і працюєте: на фармах Меріленду чи в копальнях Пенсильвенії, чи Ви є механіком в Мішґен чи робітником в Нью Йорку, Ви поступово входите і вживаєтесь в систему правління, що базується на свободі і гідності одиниці. Поступово Ви стаєтесь американцем українського роду. Ви творите і розбудовуєте свій новий дім в американській спільноті. Як пізнаєте цю країну, як вивчите її мову, як познайомитесь з методами праці, тоді й життя буде для Вас легше. Ви цілком певно знайдете собі відповідне місце між тими 150 мільйонами американців, що прийняли Вас за своїх.

Майже в кожній громаді є цілий ряд інституцій та агенцій, що можуть заінтересуватись Вами, Вашими способностями та під багатьма оглядами допомогти Вам. Не вагайтесь і заходьте до них, вони радо Вам допоможуть.

Як член американської громади, Ви, звичайно, маєте відповідні права і обов'язки. Ви маєте повне право користуватись всіми установами громади. Вам до розпорядження є школа, церква, міський парк, бібліотека, поліція зобов'язана стояти на сторожі Вашої безпеки і Вашого майна, пожежна сторожа, санітарний департамент, федеральний уряд zatrudнення, вільні урядові агенції, що допомагають в підшуванні відповідної праці, все те, що люди у Вашій тепер місцевості зорганізували і створили для спільного користування, є Ваше. Привілеї демократії прислужують Вам так само, як кожному іншому громадянину. Ви можете посилати своїх дітей до тої самої школи, в якій вчать діти всіх Ваших сусідів та співгромадян. Початкові та середні школи (гай-скули) є тут вільні для кожного. Ваша дитина має право одержати таке виховання та ходити до таких шкіл, як дитина кожного іншого американця. В Америці існують приватні, міські та стейтові університети. З них теж Ваші діти можуть користати як кожна інша американська дитина.

Теж Ви самі можете і повинні у власному інтересі піти до школи. Вільні для кожного вечірні школи існують практично в кожній американській громаді. Для нових імігрантів влаштовують громади окремі курси, на яких Ви навчитесь англійської мови, пізнаєте географію та історію Америки, по-

знайомитесь з принципами американської системи та навчитесь в основному того всего, що кожний громадянин повинен знати про свою країну.

В Америці Ви маєте право практикувати кожну релігію, яка Вам подобається. Приналежність до церкви та до парафії, як і все інше з цим зв'язане, є в Америці залишене виключно волі кожної особи. Уряд не забирає жадного голосу і не втручається до церковних справ. Американські парафії зорганізовані на добровільній базі і якщо Ви рішитесь належати до такої чи іншої церкви, тоді Ви теж перебираєте на себе відповідні добровільні обов'язки.

Рівночасно з правами, Ви маєте теж відповідні обов'язки у Вашій громаді. В Америці є гасло, що „свобода є роботою кожного”. Теж Вашим обов'язком є включитися в американську громаду і поступово стати її активним членом. Треба насамперед респектувати закони та добрі звичаї Вашої громади. Сюди належить все, що зв'язане з життям громади. Вдержувати приписи руху, дбати про чистоту в місцевості, достосовуватися всеціло до поведінки свого оточення — це є Ваш обов'язок. Не забувайте, що все те, що в Америці є і діється, що весь американський спосіб життя не є ніким накиненим ані штучно створений. Він розвинувся демократичним способом для добра країни, громади і кожної одиниці.

Інтересуючись активністю та справами своєї громади, включаючись в них, Ви даєте свій вклад в розвиток американської демократії. Звичайно, Ви не можете включитись в справи своєї громади протягом одної ночі. Це забере деякий час, Вам треба насамперед все пізнати та виробити собі про все свою думку. Щоб постійно бути в курсі справ, Вам треба уважно читати місцеву пресу. При цьому завжди пам'ятайте, що тут існує повна свобода слова та інформацій і думки та що кожна газета може заступати інший погляд, з яким Ви можете погоджуватись або ні.

Якщо Ви ще не знаєте настільки англійської мови, щоб могли читати американську пресу, багато інтересних статей і вияснень Ви подиблете теж в американсько-українських виданнях. Тільки уважно їх читайте. Щоденник „Свобода” вже 57 років допомагає імігрантам з України зберегти свою українськість і рівночасно стати добрими американськими громадянами. В цьому напрямку працюють теж півтижневик „Америка” і тижневики „Народна Воля” та „Народне Слово”.

В деяких громадах Ви можете зустрітись теж з деякими

пересудами до поодиноких національних, расових чи релігійних груп, або теж і проти новоприбулих. Але американський загаль та багато всіляких громадських агенцій докладають чимало зусиль в боротьбі з тими пересудами і вони поступово зникають. Пересуди вважається в Америці шкідливими для демократії. Цих пересудів повинні позбутись і Ви, завжди пам'ятаючи головний принцип американської демократії, що „всі люди родяться рівними”.

Кожний новий імігрант в американській громаді має крім того ще одне велике завдання: своєю поведінкою і своєю працею здобути увагу для себе та до народу, з якого він походить. При цьому не забувайте, що ще тисячі Ваших вчорашніх товаришів недолі зі скитальчих таборів дожидають на переселення і Ви багато можете їм в цьому допомогти. Як громада, в якій Ви живете, пізнає Вашу вартість, переконається, що Ви є справді вартісними її членами, вона допоможе в переселенні теж інших.

ЩОДЕННЕ ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

Дивне воно для Вас? Можливо, але не забувайте, що Ви справді в „Новім Світі”, в країні, яка тисячами всіляких різниць є інша від тої країни, де Ви жили досі. Тисячі цих дрібних щоденних різниць творять цілість того, чим відрізняється Америка від інших країн. Але поступово Ви з ними познайомитесь, до них привикнете і тоді вони будуть для Вас такою самозрозумілістю, як вони є для кожного американця. З деякими подробицями американського щоденного життя ми спробуємо познайомити Вас в дальших розділах.

Г р о ш і.

В своєму щоденному житті Ви зустрічаєтесь чи не найчастіше з грошем і з ним Вам насамперед треба познайомитись. Американські гроші, долари (\$) є в обігу в таких одиницях: \$1, \$2, \$5, \$10, \$20, \$50, \$100 і \$1,000, як теж цілий ряд дрібних монет: Один долар має 100 центів. Один цент тут часто називається теж „пенні”. П'ять центів — це „нікл”, десять центів — „дайм”, двадцять п'ять центів — „квотер” а п'ятдесят центів — „геф долар”.

П о ш т а.

Американська пошта теж в багато дечому різниться від пошти в європейських країнах, але з нею легко познайоми-

тись. Всі звичайні листи на просторі Злучених Держав і Канади оплачується маркою за три центи, а пересилка тих листів летунською поштою коштує 6 центів, якщо вага листа не переступає одну унцію (аунс), що рівняється 28,3 грамам європейської ваги. В американській пошті часто практикується листи „спеціальної доставки” (спешієл делівері) і за це додатково оплачується маркою за 15 центів. Повітряна пошта закордоном коштує на окремому листі, що його можете одержати в кожному поштовому уряді, 10 центів. Всі інші листи ваги пів унції (14,15 грамів) коштують 15 до 25 центів, залежно від призначення. Поштовий урядник завжди дасть Вам бажані вияснення в цій справі. Всі поштові марки Ви можете одержати в поштовому уряді.

Пересилка поштою грошей в Америці різниться від європейського способу. Кожну суму гроша Ви можете пересилати при допомозі т.зв. „моні ордер”. В поштовому уряді Ви вплачуєте таку суму грошей, яку бажаєте переслати, виповнюєте малу карточку з Вашим прізвищем і адресою та прізвищем і адресою того, кому гроші пересилаєте і тоді від урядника одержуєте власне цей „моні ордер”. Знайте, що це посвідчення, яке Ви одержали, то й є той „ордер”, що його треба переслати, відтинаючи і залишаючи собі тільки малий „ресіпт” з правого боку. Часто трапляється, що не познайомлені з американською системою поштової пересилки грошей задержують в себе ціле посвідчення і дивуються, чому вплачені гроші не дійшли до місця призначення. Запам'ятайте: пошта не пересилає грошей, але поштовий уряд в тій місцевості, куди Ви гроші вислали, виплатить вплачену Вами суму тільки тоді, як йому представиться пересланий Вами додатково на адресу того для кого призначені гроші, оцей „моні ордер”.

Поштова пересилка відкритих карточок коштує в Америці 1 сент. Листи і карточки, щоб вислати, Ви не потребуєте нести аж на пошту. Ви можете вкидати їх до поштових скриньок, що їх скрізь зустрічається.

Т е л е ф о н.

Ви напевно будете здивовані швидкістю американської телефонічної обслуги. А при цьому американськими телефонами дуже легко користуватись. Якщо Ви користуєтесь публичним телефоном, Ви платите за телефон тоді, як Ви його вживаєте. Якщо Вам треба телефонувати в межах одної місцевості, тоді Ви набираєте самі на апараті таке число, як Вам

потрібно. Якщо телефонуєте на дальшу віддаль, тоді накручуєте тільки О та „оперейторові”, що у відповідь на це відізнається, кажете яке число та в якій місцевості Ви бажаєте покликати. Всі американські телефони мають поділку. Ви насамперед підносите трубку і рівночасно вкидуєте 5 центів в те місце, де написано 5¢. Як почуєте характерний звук, тоді накручуєте потрібне Вам число.

Подібно як в Європі, кожний американський телефон має своє число. В більших містах в додатку до числа є звичайно ще дві літери. Скажімо, що Ви є у Філадельфії та бажаєте закликати канцелярію ЗУАДКомітету, число телефону якого є: РЕННУРАСКЕР 5-5367. Тоді Ви накручуєте насамперед літеру Р, опісля літеру Е і тоді всі п'ять чисел. В деяких місцевостях нема поділкової системи і тоді кожне бажане число дає Вам „оперейтор”.

Американські міри ваги і довжини.

Американські міри ваги і довжини є цілком відмінні від європейських. Але як з ними познайомитесь, вони й для Вас будуть такі самі звичайні, як для кожного іншого американського громадянина. Подаємо деякі порівняння:

Вага: 1 унція (аунс) рівняється 28,3 грамам.

16 унцій творять один фунт (паунд), що рівняється 450 грамам..

1 тонна має 2,000 фунтів, або 907 кілограмів.

Довжина: 1 інч є те саме, що 2,5 сантиметра.

12 інчів творять одну стопу (фут), що рівняється 30.5 см.

3 стопи творять один ярд, що рівняється 91.4 см.

1 миля має 5,280 стіп (фітів) і рівняється 1.6 кілом.

Виміри: 1 квадратна миля (сквер майл) рівняється 2.56 квад. км.

1 акр має 4,840 квадратних ярдів і рівняється 0.4 гектара.

2 пінти (пайнтс) творять одну кварту, що рівняється 0.95 літри.

4 квартаи творять гальон, що рівняється 3.78 літрів.

Одяг, взуття і т.п. американці міряють, звичайно, інчами. Європейська міра сорочки, наприклад, 38, рівняється амери-

канському числові сорочки 15. Європейська міра 39 відповідає американській мірі 15 і пів. Європейська міра черевиків 44, рівняється американській 9, а міра 45 є в Америці 9 і пів.

В Крамниці.

Американські крамниці в багато дечому різняться від європейських. Тут, наприклад, Ви майже в кожній дрогерії чи аптиці можете купити теж цигаретки, поштові марки, газети, всілякі солодощі, можете теж дістати перекуску.

Споживчі продукти для домашньої кухні найдешевше купується, звичайно, на базарі та в крамницях самообслуги. Ці останні влаштовані в той спосіб, що покупець йде собі довкола, вибирає собі сам на крамничний візочок все, що потребує і при виході підходить до касієра, що все зраховує та інкасує гроші. В такій крамниці самообслуги Ви, звичайно, можете одержати все, „чого душа забажає”. Деякі громадяни воліють робити свої закупи в менших крамницях. Це головно в менших місцевостях, де виробляється в той спосіб добрі знайомства. В багатьох випадках Ви знайдете такі крамниці, що їх власниками є Ваші краєни, або з такою обслугою, що може з Вами говорити на Вашій рідній мові. Це саме відноситься і до крамниць з всілякими іншими товарами.

Харчі.

Американська кухня різниться від української тим, що в ній вживається багато солодощів і солодких страв та відносно мало кислоти. Деяким новим українським імігрантам початково досить важко до неї призвичаїться, якщо їм доводиться харчуватись по ресторанах.

Американський харч — це головно снідання, обід і вечера. Снідання складається, звичайно, з овочів або овочевого соку, різно приготованих яєць та кофі, молока або чаю. Обід (лонч) — це легка перекуска в половині дня. Робітники у фабриках дуже часто приносять собі такий лонч з дому. „Більший обід” в полудне — це „дінер”. Він може бути теж у вечірніх годинах. Якщо вполудне споживається „дінер”, тоді ввечорі вже є легша їда, або т.зв. „саппер”. Але американці мають більший харч переважно ввечорі.

Як хто не веде домашньої кухні, той харчується по ресторанах. Дешевші харчі є по т.зв. „кафетеріях” або автоматах зі самообслугою.

Кошта прожитку в Америці.

Кошта прожитку в Америці, як і скрізь, залежні від Вашої життєвої стопи, від Ваших обставин а часто теж від місця Вашого побуту. Для великих міст з Нью Йорком на чолі вони менш-більш такі: Якщо Ви харчуєтесь в ресторанах, то денно на особу потрібно Вам около 3 долари. Харчування дома є багато дешевше. За одну умебльовану кімнату Вам треба платити около 10 доларів. Мешкання з кількох кімнат є в ціні від яких 35 доларів вгору. В загальному у всіх американських містах відчувається брак мешкань. В кожному разі навіть з пересічного чи мінімального заробітку, якщо працюєте повний час, Ви маєте право вижити, одягнутись та при добрій господарці теж заощадити.

Ваша відповідальність.

Пам'ятайте, що з хвилиною, як Ви опинились в Злучених Державах та на призначеному чи вибраному місці, тут немає вже організації чи агенції, яка дбала б про Ваші потреби, як це було в скитальчих таборах. Тепер виключно Ви самі є відповідальні за себе та за свою родину. Вже з першого дня Ви повинні мати це на увазі і постійно про це пам'ятати. Ви повинні вже з першого дня знати про це і до того відповідно достосуватися. Вам насамперед треба взятись за ту працю, яку Вам завірено перед Вашим приїздом, чи яку Вам вказує Ваша допомогова агенція, Ваш Комітет, та влаштуватись на ній, заки матимете можливість зорієнтуватись в обставинах та щоб заробити на прожиток. В Америці вже є такий звичай, що сьогодні думається теж про завтра та рахується з усякими можливостями. Тут найбільшою цінністю є праця, бо тільки вона дає той необхідний долар, що Вам забезпечує всі вигоди американського життя. В цьому Ваша найбільша відповідальність за Вас самих та за Вашу родину.

АМЕРИКАНСЬКІ СВЯТА

В Америці офіційально святкується рокові християнські свята та деякі важливі національні річниці, що мали рішальне значення в історії американської нації. До цих свят належать:

Новий Рік 1-го січня святкує ціла країна під знаком нових надій та нових сподівань.

12-го лютого американці врочисто обходять уродини Абрагама Линколна, свого 16-того з черги президента, що стояв

на чолі цієї країни протягом чотирьох років Громадянської Війни та який життя своє віддав за основний принцип американської демократії, висловлений ним в історичних словах, щоби „уряд народу, народом і для народу не зник з лиця землі”.

22-го лютого припадає річниця народження Джорджа Вашингтона, першого президента Злучених Держав, „батька своєї країни”. Це свято урочисто обходить весь американський нарід.

Друга неділя кожного травня є в Америці „Днем Матері”, в якому американський нарід віддає честь і пошану матерям.

30-го травня є Пропам’ятний День (Меморієл Дей), присвячений пам’яті поляглих у війнах.

Кожний день 4-го липня весь американський нарід святкує врочисто як „День Незалежності” (Індепенденс Дей), на згадку підписання Деклярації Незалежності в тому дні в 1776 році.

Кожний перший понеділок в місяці вересні обходиться в Америці врочисто як „День Праці” (Лейбор Дей), присвячений американському поняттю гідності праці.

12-го жовтня є „Днем Колумба” (Колумбус Дей). В цьому дні 1492 року Кристофер Колумб відкрив Америку.

Перший вівторок листопада є в Америці „Виборчим Днем” (Елекшин Дей). Раз на чотири роки американський нарід в цьому дні вибирає свого президента.

11-го листопада американці обходять „День Перемир’я” — згадуючи закінчення Першої Світової Війни.

Останній четвер кожного листопада в Америці обходиться врочисто як „День Вдячності” (Тенксгівінг Дей). Його початково святкували американські прочани (пілґрімс), переживши першу важку зиму в пушах нової країни, до якої причалили, шукаючи свободи і захисту від релігійних переслідувань.

25-го грудня вся Америка святкує врочисто Христове Різдва.

АМЕРИКАНСЬКА СИСТЕМА

Америка прийняла Вас і тепер вона стане Вашим домом, Вашою Новою Батьківщиною, як вона вже стала для біля одного мільйона Ваших братів і сестер, що приїхали сюди перед Вами. Ваші нащадки вже називатимуть її своєю батьківщиною, як її називають нащадки тих 38 мільйонів імігран-

тів, що приїхали до Америки протягом минулого сторіччя. В своєму власному інтересі та в інтересі Ваших дітей Вам треба вже з першого дня Вашого побуту познайомитись з новим оточенням, новим життям і новим порядком Вашого нового дому, щоб могли для себе, для своїх дітей як теж і для свого поневоленого українського народу використати всі ці можливості, які ця нова країна Вам дає, та чесно виконати всі ті обов'язки, які вона на Вас накладає. Тому вже з першого дня Ви повинні докласти зусиль, щоби познайомитись з американськими законами, звичаями та взагалі з американським способом життя. А якщоб Вам ще судилося вернутись в Україну, то й тоді Ви могли б їй віддати не одну прислугу своїм знанням та своїми досвідами в цій вільній країні.

Уряд.

Злучені Держави Америки є федеративною республікою, в склад якої входить 48 країн, так званих стейтів. Найвищим законом в цій країні є Конституція Злучених Держав, яка відноситься та якій мають повинуватися всі громадяни, від президента починаючи а на новоприбулому імігрантові кінчаючи. На підставі цієї Конституції федеральний парламент, відомий під назвою Конгресу Злучених Держав та який складається зі Сенату і Палати Репрезентантів, ухвалює закони відносно закордонної політики, податків, випуску грошей, кращої оборони, поштової служби, торгівлі зі закордонними країнами та між поодинокими стейтами, міжстейтового транспорту, громадянства і натуралізації та відносно всіх справ, що стосуються до цілої Америки і американської нації. Ці закони здійснює президент країни та його уряд. Президент, отже, має верховну виконавчу владу та є головним командантом американських збройних сил.

Кожний стейт має своє власне законодавче тіло, так звану стейтову легіслатуру. Ця стейтова законодавча влада видає закони відносно шкільництва, праці, стейтових податків, добродійности та охорони життя і майна, відносно поліції та встановляє цивільні і карні закони. Ці стейтові закони обов'язують тільки в тому стейті, в якому їх видано.

Внутрі стейтів існують ще повіти, або так звані „каунті”, великі міста, міста і оселі. Згідно зі стейтовими конституціями і законами, місцеві громади можуть видавати правильники відносно своїх шкіл, вуличного руху, санітарної охорони, будівництва, місцевої торгівлі і промислу, суспільної опіки та

цілого ряду інших справ щоденного життя. Місцева поліція має за завдання охороняти Ваше життя і Ваше майно перед тими, які намагалися б нехтувати законами. В кожній хвилині в потребі Ви маєте право звертатись та жадати поліційної охорони. Місцева поліція співпрацює зі стейтовими і федеральними властями в справах зберігання законів та покарання проступників.

В Злучених Державах ніхто не може бути позбавлений життя, волі або майна без справедливого суду та без нагоди бути вислуханим в обороні своїх прав. До завдань американського уряду і судів належить обов'язок захищати такі основні права всіх мешканців Злучених Держав, як громадян так і не-громадян, як свобода слова і преси, віровизнання, права мирних зібрань, права швидкого суду з безсторонньою лавою присяглих, зі свідками і обороною в кримінальних випадках. Без виразного доручення суду в цій країні не можна переводити трусу або забирати будь-яку власність. Порушників закону ставиться перед суд з юрисдикцією в цій справі, в якій закон порушено. Суд вирішує спори, карає проступників закону та вияснює значення законів.

Людина.

Кожна поодинокa людина в Америці, громадянин чи тільки мешканець, вважає себе такою самою як всі інші і має на це повне право. Кожна людина має тут право довільно сходитися і порозуміватися з іншими і творити довільні організації. Кожний може належати до такої церкви і мати такі політичні переконання, які йому найбільше відповідають і подобаються. Всі права людини є хоронені законом. Кожний має право повної свободи рухів. Кожний має право стати громадянином та користуватись всіми привілеями, які з того випливають.

В цій країні немає жадних обмежень свободи рухів одиниці чи груп. Ви маєте право жити в такому стейті і в такій місцевості, в якій Вам тільки подобається. Те саме відноситься до Вашої праці.

Як законний мешканець Злучених Держав, Ви маєте майже всі такі самі права і обов'язки як кожний громадянин, за виїмком права вибирати (голосувати) і бути вибираним, як теж виконувати деякі праці, які з огляду на безпеку країни вимагають громадянства. Проте, і тут в поодиноких випадках допускаємі виїмки. Як згадано, Ви маєте повну свободу рухів

в цій країні. Ви можете теж виїхати закордон і вернутися назад, якщо одержите дозвіл на поворот. Вас можуть видалити з цієї країни (депортувати) тільки з передбачених законом причин, як: поповнення важкого злочину, виконання або проповідування та заохочування до незаконної активності проти уряду Злучених Держав, проституція і т.п.

З другого боку, Ви мусите працювати, щоби заробити на прожиток. Ви маєте додержувати своїх зобов'язань, респектувати закони і платити податок. Ви зобов'язані посилати своїх дітей до школи. Тут існують окремі закони, які охороняють жінку від праці в нездорових умовах. Якщо існує необхідність праці для матері, тоді існують публичні і приватні інституції, що займаються та піклуються дітьми.

Сім'я.

В Америці чоловік і жінка мають ті самі права. Як матері майбутніх матерей, жінки мають тут окрему увагу і пошану. Діти мають в цій країні більше свободи ніж в будь-якій іншій. Батьки мають їх навчати і виховувати, але респектуючи їхню гідність як людських істот. Існують закони, що цю гідність охороняють.

Кожний американський стейт має закони про примусове навчання дітей та контрольовані стейтовими властями школи вільні і рівні для всіх. Зі шкільними законами батькам необхідно познайомитись негайно після приїзду.

Ваша дитина ходитиме до школи та вчитись разом з дітьми всіх расових груп та релігійних віровизнань. В публичних школах немає навчання релігії, але строго зберігається толеранцію відносно осіб всіх релігій і рас. Якщо Ви бажаєте дати Вашій дитині інтензивне релігійне виховання, Ви можете посилати її до місцевої парафіяльної школи. Там ця дитина вчитиметься всіх тих дисциплін, що приписані стейтовими законами і релігії. За навчання в парафіяльних школах треба, звичайно, дещо платити, бо вони не одержують публичних фондів. Якщо Ваша дитина ходить до публичної школи, Ви можете її теж посилати на вечірні чи недільні науки релігії в поза-шкільні години.

Американці докладають багато зусиль, щоби їхні діти виростали вільні, здорові і щасливі. Затруднення дітей обмежується стейтовими законами.

Домашні обов'язки в Злучених Державах є спільною відповідальністю чоловіка і жінки. Пересічні доми тут не мають

окремої домашньої прислуги. Домашню роботу виконують спільно всі члени родини.

Ваша праця.

В Америці кожна робота є добра і до кожної роботи тут ставляться завжди тільки з респектом. Ясно, що Ви, новоприбулі та не познайомлені ще ані з американською системою праці, часто не знаючи мови та взагалі напочатку, Вам часто доведеться виконувати простішу роботу та не доконче таку, яка відповідала б Вашому званню і Вашим можливостям. Проте, в Америці на жадній праці немає обмежень щодо можливостей вибитися на відповідальні і навіть провідні пости.

Згідно зі законом, на підставі якого Вас допущено до цієї країни, Ви повинні б бодай два роки працювати в поданий Вами в документах професії. Але це в жадному разі не означає, що Ви мусите це робити, як Вам пощастить одержати кращу працю. Ви теж не вагайтесь за нею розглянутись. Важливе тільки аби Ви це робили гідно та не залишали за собою будь-яких неточностей чи нарікань. Не забувайте, що Вас всі спостерігають та по Вашій поведінці і праці вироблюють собі думку про Ваш нарід. Крім того, переселенча акція ще не закінчена, ще багато Ваших друзів в таборах в Європі дожидають на своє спасіння та на виїзд до Америки. Якщо Ви на тому місці, де Ви опинились, добре поводитесь, солідно і уважно виконуєте Ваші обов'язки і Вашу працю, Ви тим у великій мірі допоможете іншим та промостите і їм шлях до цієї вільної країни. Якщо з будь-яких причин Ви мусите змінити Вашу працю і маєте на це справді дуже важливі причини, порозумійтесь насамперед з агенцією, яка допомогла Вам приїхати до цієї країни, отже зі ЗУАДКомітетом чи іншим, через який Ви приїхали. Не забувайте, що цей Комітет продовж двох років відповідає за Вашу поведінку, він теж є Вашим правним заступником перед властями. Тому необхідно, щоби про кожну зміну Вашої адреси чи Вашої праці Ви негайно повідомляли ЗУАДКомітет. Це є Ваш законний обов'язок.

В Америці вміють цінити працю і тут оцінять цілком певно теж Вашу працю, як Ви її виконуватимете солідно. Часом Вам може здаватись інакше, але видержіть, не піддавайтесь хвиловим настроям. Прийде час і за Вашу працю Вас напевно не омине заслужена нагорода, як підвишка платні, приділення на кращий пост та наділення відповідальністю.

В більшості галузей американського zatrudнення перед-

бачується соціальне забезпечення. В більшості випадків, головню в торгівлі та індустрії, Ви зобов'язані законом платити малу тижневу вкладку до федеральної програми забезпечення на старість. Майже в усіх випадках цю вкладку відраховується вже фірмою, в якій працюєте, так само як федеральний податок. Таку саму вкладку за Вас платить теж фірма — Ваш працедавець. Це дає Вам право до пенсії після досягнення 65 років життя, а у випадку Вашої смерті виплачується відповідну суму Вашим спадкоємцям.

Крім того, кожний робітник платить ще відповідний стейтовий і федеральний податок як обезпечення на випадок безробіття. Зібрані в той спосіб гроші використовуються для виплати тижневої допомоги для тих, хто хвилює не працює. Висота допомоги та закони в цих справах є різні в поодиноких стейтах.

Звичайно, ані обезпечення від безробіття, ані стареча пенсія не забезпечують Вам того, що можна б назвати вигідним чи заможним життям. Бо в Америці кожний робітник вже з першого дня намагається робити відповідні ощадности та приватно забезпечити себе на життя, на випадок недуги чи каліцтва. Тому теж Вашим першим обов'язком відносно Вас самих та Вашої родини є негайно обезпечитись. Всі ці наймодерніші форми обезпечення на життя має Ваша рідна організація, Український Народний Союз. Інформації про нього подиблете на іншому місці в цій книжечці.

ВАШІ НАЙГОЛОВНІШІ ЗАКОННІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Приїхавши до Злучених Держав на підставі т.зв. Акту Переміщених Осіб, ухваленого Конгресом Злучених Держав в 1948 році, Ви маєте два головні законні зобов'язання, що їх не мають інші Ваші теперішні співмешканці.

Повідомлення до іміграційних властей.

Ви законно зобов'язані повідомляти Комісара Іміграції і Натуралізації про кожну зміну Вашої адреси, як довго Ви не станете громадянином Злучених Держав. Ці зміни Ви повинні зголошувати на спеціальних формах поштових карток, що їх можете одержати в кожному поштовому уряді. Про зміну адреси Ви повинні повідомити найпізніше до п'ятих днів. За членів своєї родини ці повідомлення висилається так: за осіб нижче 14 років життя Ви самі повинні виконати і вислати повідомлення, а особи старші як 14 років повинні робити це

кожний за себе. Отже за кожну особу треба виконувати і висплати окреме повідомлення про зміну адреси.

Протягом кількох місяців після Вашого приїзду, Ви повинні одержати з Вашингтону т.зв. Карту Реєстрації Чужинців. Ви повинні цю картку дбайливо зберегти в доказ того, що Ви легально приїхали до цієї країни. Якщо Ви такої картки не одержали протягом шістьох місяців після Вашого приїзду, Ви повинні повідомити про це найближчий Уряд Іміграції і Натуралізації. Картка Реєстрації Чужинців є важливим документом, що його Ви повинні звернути при поданні про громадянські папери. Якщо Ви цю картку згубили, Ви повинні зголосити це в найближчому Іміграційному і Натуралізаційному Уряді та прохати, щоб Вам виставили нову.

Повідомлення до Комісії Преміщених Осіб.

Протягом 15 останніх днів перед першим днем січня і липня, отже два рази до року, Ви повинні зголошуватись до Комісії Переміщених Осіб, роблячи це на окремому формулярі, що його можете одержати від ЗУАДКомітету. Ви маєте зголошуватися два роки після Вашого приїзду, отже чотири рази протягом останніх днів кожного грудня і червня. Не занедбайте цього важливого обов'язку.

Реєстрація і вишкіл до військової служби.

Кожний новоприбулий на підставі Акту Переміщених Осіб чоловік, у віці від 18 до 26 років в день його приїзду до Злучених Держав, зобов'язаний впродовж шістьох місяців зареєструватися в поборовій комісії своєї місцевості до військового вишколу і служби на підставі Акту Поборової Служби з 1948 року. Юнаки молодші ніж 18 років, мають зареєструватися впродовж п'ятих днів після того, як вони скінчили 18 рік життя. Факт, що Ви зобов'язані реєструватися, ще не означає, що Вас покличуть до військової служби. Проте, реєструватись зобов'язані всі і треба пильнувати, щоби це зобов'язання було точно виконане. Громадяни чужих країн мають право прохати звільнення від військової служби. Проте запам'ятайте: хто раз просить звільнення від військової служби, той на завжди втрачає право стати громадянином Злучених Держав.

ЗАНЕДБАННЯ ОBOB'ЯЗКУ РЕЄСТРАЦІЇ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ Є КРИМІНАЛЬНИМ ПРОСТУПКОМ, ЩО ЙОГО КАРАЄТЬСЯ ТЮРМОЮ І ВТРАТОЮ ПРАВ.

Податки.

Ви маєте законний обов'язок платити всі ті податки, що платить кожний житель Злучених Держав. Якщо Ви zatrudнені на фермі чи в будьякій фірмі, Ваш працедавець має відраховувати з Вашої заробітної платні т.зв. доходний податок для федерального уряду. Висота цього податку залежить від висоти Вашого заробітку та від кількості осіб у Вашій сім'ї. Це є основний податок. Кожного року Вам доведеться виповнювати відповідний формуляр про Ваші приходи та заплату податку.

ЯК СТАТИ ГРОМАДЯНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Кожний, хто приїхав до Америки на постійне, повинен завчасу подбати та заінтересуватись як стати громадянином цієї країни, хоча під цим оглядом немає жадного зобов'язання. Ви можете стати громадянином, або залишитись чужинцем. Право голосувати і бути вибраним є єдиним, що не прислугує не-громадянам. В більшості стейтів вимагається теж громадянства для виконання таких професійних практик як медицина та інші, як теж право до урядового zatrudнення в більшості обмежується тільки до громадян.

Є три стадії натуралізації на громадянина Злучених Держав:

Першою стадією є Ваша т.зв. Деклярація Наміру, що її часто називається теж „першими паперами”. Цю деклярацію Ви можете зробити в кожному часі після Вашого приїзду на постійне поселення в Злучених Державах та якщо Ви маєте щонайменше 18 років. Відповідні формуляри на таку деклярацію Ви одержите в кожному імiграційно-натуралізаційному уряді, або в натуралізаційному суді.

Другим кроком в цій справі є Подання про Натуралізацію. Ви можете це зробити тільки щонайменше після п'ятих років Вашого постійного побуту в Злучених Державах. Останніх шість місяців перед цим поданням Ви повинні провести в тому стейті, в якому Ви вносите подання. Передумовою цієї стадії є, що Ви повинні мати свої перші папери щонайменше два роки, але не довше як сім років. Вимаганий законом вік при натуралізації встановлено на щонайменше 20 років і більше. Інші передумови Ви довідаєтесь вже від Натуралізаційного Уряду.

Третім етапом в цій справі є вже сама натуралізація в Натуралізаційному Суді.

В цілій країні існують всілякі курси, що допомагають в підготовці до натуралізації, засвоюючи Вам відповідне знання англійської мови, американської історії та американської системи правління.

Кожний дорослий член родини повинен окремо старатися про громадянство. Якщо батьки є американськими громадянами, тоді їх діти, народжені закордоном, та до 18 року життя, стають громадянами автоматично. Діти народжені в Америці є американськими громадянами без огляду на те, чи їхні родичі є громадянами чи ні.

Всі формально-правні інформації щодо Вашого побуту в Злучених Держваах подано за „Провідником для Нових Американців”, виданим Американською Радою Добровільних Агенцій для Чужинної Служби.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Батько українського життя в Америці.

На початку цієї книжечки зазначено, що її видано старанням і коштом Українського Народного Союзу. Вам, звичайно, вже не раз доводилось зустрічати цю назву, а вже цілком певно Ви мусіли з нею зустрітись, якщо тільки будь-коли навіть в найменшій мірі інтересувались життям-буттям американських українців. Український Народний Союз бо є батьком того життя, він є його організатором і його подвижником від самого початку зорганізованого українського життя в цій вільній країні. Тому теж не від речі буде познайомити Вас бодай в найзагальнішому з цєю організацією вже при Вашому вступі на цю вільну землю Вашингтона.

Український Народний Союз статутowo є братською заповоговою організацією забезпеченового характеру, заїнкорпорованою в стейті Нью Джерзі та з правом вести підприємство забезпечення на життя в двадцятидвох стейтах Америки і чотирьох провінціях Канади. Він був зорганізований в той день, коли весь американський нарід врочисто обходить річницю свого першого президента, „батька своєї країни”, Джорджа Еашингтона, отже в дні 22-го лютого точно 55 років тому, 1894 року, в місті Шамокін, в стейті Пенсилвенія. Його зорга-

нізувала горстка перших українських піонерів на цій землі, створюючи в той спосіб основу під організацію, якій згодом судилося стати головною базою всього американсько-українського життя.

До головних цілей У.Н.Союзу статутowo належить: об'єднати братньо всіх американських українців і їх потомків, без огляду на їх походження та політичні і релігійні переконання; нести моральну і матеріальну допомогу своїм нещасним і хворим членам та їх родинам; ширити між своїми членами просвіту та дбати про їх духовий і матеріальний добробут; допомагати родинам і своякам та правним репрезентантам члена і залежним від нього особам на випадок його смерті, як теж справляти похорон та виплачувати посмертну допомогу.

Так постановляє статут УНСоюзу. А його перші піоніри і основоположники означили ті цілі ще такими словами; завданням УНСоюзу є не тільки нести порятунок в біді, нужді і чорній годині, але також двигнути нашу іміграцію з духової темряви і невіжества, розбудити в ній приглушене почуття гідності, стерти з неї печать рабства та відкрити їй очі до світла правди і знання; давати матеріальну і моральну допомогу Рідному Красві та допомагати йому в його змаганнях до здобуття волі і державної незалежності.

Ці свої цілі УНСоюз здійснює з безприкладним успіхом вже довгих 55 років, стаючи центром і заборолом всього зорганізованого життя американських українців. Своїми високими ідеями, своєю працею та невтомними, наполегливими зусиллями УНСоюз вибився не тільки на найбільшу і наймогутнішу українську організацію в Америці, але й в цілому світі серед вільних українців, об'єднуючи сьогодні вже близько 55,000 членів та розпоряджаючи майном, що перевищує 11,000,000 доларів.

Своєю культурно-освітню працюю, своїми публікаціями в українській та англійській мовах, УНСоюз з одного боку допоміг багатьом українським імігрантам швидко включитися в американське життя та стати добрими американськими громадянами, як з другого боку він постійно скріплює в них свідомість їх українського походження та їх великої української спадщини, безупину закликаючи їх допомагати своїм братам в поневоленій Україні здобути і зажити таким вільним життям, яким вони самі користуються в Америці. Ці свої цілі УНСоюз здійснює головню при допомозі свого українського щоденника „Свобода” та його тижневого додатку в англійській

мові, „Юкрейнієн Віклі”. А з метою основно познайомити американців з віковими змаганнями українського народу та його культурними досягненнями, УНСоюз від деякого часу видає кожного року бодай одну книжку в англійській мові про Україну. В рамках цієї акції видано вже багато високовартісних книжок з української історії і літератури. Всі вони здобули собі широкий розголос в світі і їх сьогодні Ви знайдете в багатьох університетах і публичних бібліотеках не тільки в Америці, але й Англії, Франції та інших країнах. На публікації цих книжок та на стипендії для студентів, на допомогу різним американсько-українським культурним, релігійним інституціям та на добродійні цілі, зв'язані з українським визвольним рухом, УНСоюз видав досі вже около мільйон доларів. Це тільки зі своєї каси, бо те, що зложено на ті цілі Союзом членством та за ініціативою Союзу, досягає багатьох мільйонів. Український Народний Союз зі своїми 470 відділами на американському Континенті та зі своїми органами „Свобода” і „Юкрейнієн Віклі” взяв рішальну участь в допомогівій та в переселенчій акції для українських скитальців після другої світової війни.

Як УНСоюз вив'язується зі своїх статуткових завдань, свідчить факт, що досі він вже виплатив поверх 9 мільйонів доларів тисячам вдів, сиріт, калік і немічних, даючи їм значну допомогу власне тоді, як вони її найбільше потребували. Крім цього, Союз виплатив вже понад \$1,500,000 титулом дивіденд та організаційних нагород.

Членом У.Н.Союзу можна стати за посередництвом будь-якого з його 470 відділів. При цьому треба виповнити т.зв. членську аплікацію, відповідне прохання про прийняття, на підставі якого опісля видається членську грамоту. Грамоти видається на забезпеченні суми від 500 до 3,000 доларів для чоловіків та від 500 до 1,500 доларів для жінок. Союз має всі роди наймодерніших грамот забезпечення на життя для дорослих і для дітей. Членські забезпеченні вкладки можна вплачувати місячно, чвертьрічно, піврічно або річно.

Це є Український Народний Союз! Своім демократичним характером, своїм майном, своєю ідейною працею і службою американсько-українському загалові і зокрема поневоленому українському народові, він найбільше відповідає потребам і бажанням американських українців і в тому його сила.

Справді гордістю сповнюється українська душа та надією і вірою наливається українське серце, познайомлюючись з

історією Українського Народного Союзу. Це бо тверді факти доказують велику життєздатність українського народу, трудящість українських рук, творчу снагу українського ума і шляхетність української душі.

Обновити цей Союз свіжою українською кров'ю, збагатити його новими українськими умами та новими українськими вартостями є тепер великим завданням нової української іміграції на цій вільній американській землі.

Український Народний Союз.

ВІДОЗВА

Головного Уряду Українського Народного Союзу до Нових Українських Імігрантів в Злучених Державах.

(Ухвалена на річних зборах, дня 24 березня 1949).

Нові Американські і Канадійські Українці, Браття і Сестри:

Український Народний Союз вітає Вас на цій благословенній, бо вільній Американській Землі.

П'ятдесятп'ять років тому українські піоніри в Америці створили цей Український Народний Союз, щоб „з'єднати братньо всіх американських українців і їх потомків без огляду на їх політичні чи релігійні переконання”, щоб „нести моральну і матеріальну допомогу своїм членам та дбати про їх духовий і матеріальний добробут”, щоб „двигнути нашу іміграцію духово, стерти з неї печать рабства та відкрити їй очі до світла правди і знання” та щоб „давати матеріальну і моральну допомогу Рідному Краєві і допомогти йому здобути собі свою правду і свою волю в своїй хаті”.

П'ятдесятп'ять років Український Народний Союз найбільшим вкладом труду, праці і жертв здійснює успішно ці свої цілі, об'єднавши для них вже біля 55,000 найсвідоміших американських українців та здобувши понад 11,000,000 дол. майна. За тих 55 років Український Народний Союз створив історію і немає сьогодні ділянки українського громадського життя в Америці, яка не носила б його печаті, як і немає важливішої інституції ані акції в Україні, що їх Український Народний Союз не піддержав би та яким він не допоміг би впродовж цих п'ять десятиків років своєї історії.

Коли під час і після Другої Світової Війни сотні тисяч українців були змушені ворогом покинути свою Рідну Землю і коли лиха доля розпорошила їх по всіх бездоріжжях світу, Український Народний Союз по своїм силам і можностям взяв

рішальну участь в зорганізованій для них допомогівій і рятунковій акції, що проявилось головно в цій величезній піддержці, що їх Український Народний Союз, його орган „Свобода” та весь великий загальний його членства від самого початку дають Злученому Українському Американському Допомоговому Комітетові. І коли сьогодні ця праця дає такі благородні наслідки, коли в кожному транспорті нових імігрантів творять великий відсоток українці, то ці успіхи є теж успіхами Українського Народного Союзу та його членства.

Головний Уряд Українського Народного Союзу з вдовільям і признанням стверджує що Ви, опинившись на цій вільній американській і канадійській землі, відчули і зрозуміли вагу і значення Українського Народного Союзу в українському житті та оцінили його працю. Доказом цього може послужити факт, що протягом 1948 року понад 1,000 нових українських імігрантів в Злучених Державах і в Канаді стали членами цієї всенародної української організації, Українського Народного Союзу. Деякі з Вас стали його членами вже в перших місяцях, а то й тижнях після свого приїзду. Цей факт ще більш наглядний в цьому році, бо між всіми новими членами, які вступили до Українського Народного Союзу в перших місяцях 1949 року, вже около 80% творять нові імігранти.

Стверджуючи це для історії, Головний Уряд Українського Народного Союзу, з нагоди свого річного засідання, звертається до Вас усіх, тих, що вже приїхали і які ще приїдуть на цю вільну землю, з гарячим закликом:

Вступайте в ряди Українського Народного Союзу! Допоможіть здійснювати ці високі ідеали, що їх поклали в основу цієї організації її перші піоніри; допоможіть двигати цей тягар праці і обов'язків, що на неї наклали історія та важкі обставини українського народу. Долучіться до цього Українського Народного Союзу для спільних ідей, для спільної праці в спільних інтересах та для спільного добра нашого народу, нашої громади, нас усіх разом і кожного зокрема.

Сплетені американський і український прапори та дружньо стиснені руки на членських відзнаках У. Н. Союзу стали символом цієї організації. Закликаємо і Вас стати під цим символом! Злучімо наші руки, наші сили в дружній праці та під американським і українським прапорами йдімо до спільної мети, до кращого завтра!

Головний Уряд Українського Народного Союзу.

Пам'ятайте!

ЯКЩО ВИ ПРИЇХАЛИ СТАРАННЯМ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ:

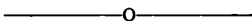
1. У власному інтересі повідомляти канцелярію Комітету про кожночасну зміну адреси.

2. При першій можливості вирівняти свої фінансові зобов'язання за транспортацію та кошта, зв'язані з поладженням іміграційних формальностей.

У всіх справах до Комітету звертатися на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЯКЩО ВИ Є СВІДОМИМ УКРАЇНЦЕМ!

та бажаєте добра собі, своїй родині, своїй громаді і своєму народові, ви повинні негайно:

1. Стати членом найстаршої і найбільшої української братсько-запомогової організації, **УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

За інформаціями в цій справі звертатись або до місцевих Відділів УНСоюзу, або безпосередньо до його головної канцелярії, на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

2. Запренумерувати собі єдиний сьогодні в світі вільний, демократичний і справді всенародний щоденник „СВОБОДА”.

Члени Українського Народного Союзу одержують „Свободу” по зниженій ціні.

КНИГАРНЯ „СВОБОДИ” має на складі великий вибір українських книжок. Адреса „Свободи”:

“S V O B O D A”

P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.